

Botvidsbygdens Släktforskarförening

BSF-nytt 7, 2024

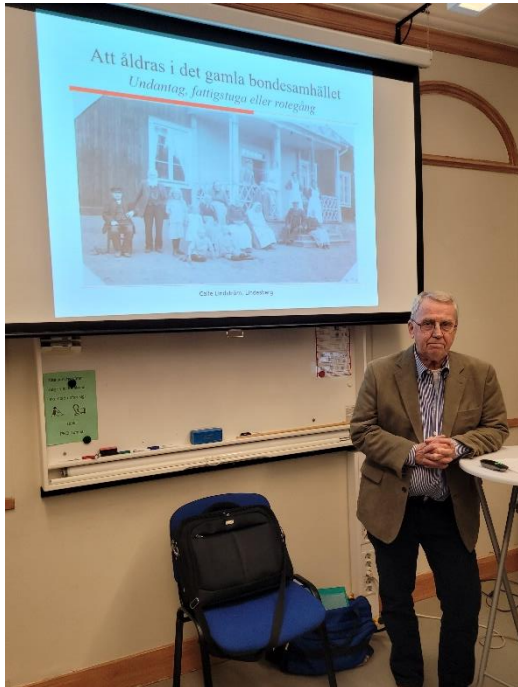
Så har ännu ett år förflutit. Vi kan konstatera att 2024 blev ett spännande släktforskarår med intressanta föredrag och kurser i många olika ämnen.

Nu ser vi fram emot år 2025 där vi har några idéer om hur vi ska utveckla verksamheten ytterligare i föreningen.

Våra två sista föredrag för 2024 handlade om fattigvård och industrispionage.

Medlemsmöte den 30 oktober

Stora salen i Seniorhuset var fylld till sista plats när Calle Lindström kom till oss och berättade om ”Att åldras i det gamla bondesamhället: Undantag, fattigstuga eller rotegång”.

Människan har alltid brytt sig om de gamla och svaga. Det finns föreskrivet redan i de gamla landskapslagarna att barn och andra arvtagare ska ta hand om de gamla och sjuka. Genom åren har kyrkan och klostren också tagit emot de svaga i samhället.

Åldringsvården under medeltiden bestod oftast av allmosor. Det var en gudagärning att både ge och ta emot allmosor. Det fanns helgeandshus och fattigtionde. Från 1686 blev det socknens ansvar att ta hand om dem som var gamla och sjuka. Man byggde fattigstugor där de kunde bo och bli försörjda. Man måste också arbeta i fattigstugan, allt efter förmåga. Längre kan man se i bouppteckningar att en liten del av dödsboets behållning går till fattigvården i socknen.

Inte förrän på 1800-talet blev det ett samhällsansvar. 1913 infördes allmän pension från 67 års ålder. Pensionen var då 150 kr/år, cirka 700 kr i dagens penningvärde. En industriarbetares lön var då cirka 1300 kr/år. 1948 infördes en pension som gick att leva på.

1918 kom en fattigvårdsförordning. Där talas om ”hemortsrätt”. Det betydde att man var bunden till den socknen som man arbetat i under minst 3 år. Den socknen skulle alltså försörja den som blev gammal och sjuk. Efter 55 års ålder var det ej möjligt att flytta till en annan socken för det kunde till och med vara så att den tilltänkta socknen förbjöd någon att flytta in.

Att vara tryggt försörjd: Man kunde äga en gård /ha kapital. Man hade levande barn. Man hade pension, t.ex. kunde avdankade soldater ha en pension från en krigsmanskassa. Man löd under Tjänstehjonsstadgan. Luther hade också Hustavlan som gav varje medlem i samhället och familjen en viss plats i samhällslivet och familjelivet.

Vi har väl alla hört talas om undantag och undantagsstuga. Detta betydde att de äldre i gården lämnade över ansvaret till barnen (oftast) mot att man fick bo kvar på gården och bli omhändertagen på ålderns höst. Man upprättade ofta kontrakt så att alla var överens om vad som gällde. Dessa kontrakt kan hittas i domböckerna.

Hade man inga barn eller andra släktingar kunde man bli tvungen att tigga. Man hade en liten metallbricka som syddes fast på kläderna som visade att man fick tigga för sin försörjning.

Man kunde också gå rotegång. Det var ett visst antal hushåll i socknen som tog emot en gammal människa en vecka i taget. Det blev mycket flyttande för den gamla och sjuka.

Fattigauktioner förkom också. Den som lämnade lägsta budet för att ta hand om en gammal och sjuk eller ett föräldralöst barn ”vann” så att säga auktionen och hade i bästa fall en hjälp på gården. Både rotegång och fattigauktioner förekom till så sent som 1918.

Vi var många som efter föredraget konstaterade att vi har det allt bra idag, trots att vi gnäller ibland.

Text och foto: Monica Andersson

Fattigbrickor.

Bild från Wikipedia

Medlemsmöte den 27 november

Karin Borgkvist Ljung berättade den spännande historien om Reinhold Rücker Angerstein. Han var född i Vikmanshyttan år 1718 och var metallurg och ämbetsman. Mellan 1749 och 1757 var han på resa, med bara ett par korta uppehåll hemma, i Tyskland, Ungern, Österrike, Italien, Frankrike, Belgien, Nederländerna och England.

Han studerade olika industrier i Europa för att sedan kunna rapportera hem till Sverige för att på så vis få det lite tekniskt efterblivna Sverige att utveckla industrin. Han fick också i uppdrag av Carl von Linné att ta hem växter och mineraler.

Angerstein var mycket språkbegåvad och han kunde också göra egna magneter, något som han visade upp som trolleri i sällskapslivet. Han var en mycket skicklig tecknare och hans dagböcker är fulla av teckningar och ritningar av allt han såg. Reinhold Angerstein drabbades av hjärnblödningar och avled 1760 och ligger begravd vid Hedemora Kyrka.

Text och foto: Monica Andersson. Bild av Angerstein: Wikipedia

Och här kommer ett mail från Mats Johansson:
Här finns en av Angersteins böcker. Missa inte kartan på sid 208

https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/40004048_00001#?c=&m=&s=&cv=&xywh=-774%2C-142%2C5120%2C2825

Bergskollegium, Relationer och skrivelser angående utländska bergverk, SE/RA/420013/01/E/E 3/27 (1758)

SE/RA/420013/01/E/E 3/27
40004048

**Bergskollegium 01/E/E 3/27
1758-**

Relationer och skrivelser angående utländska bergv

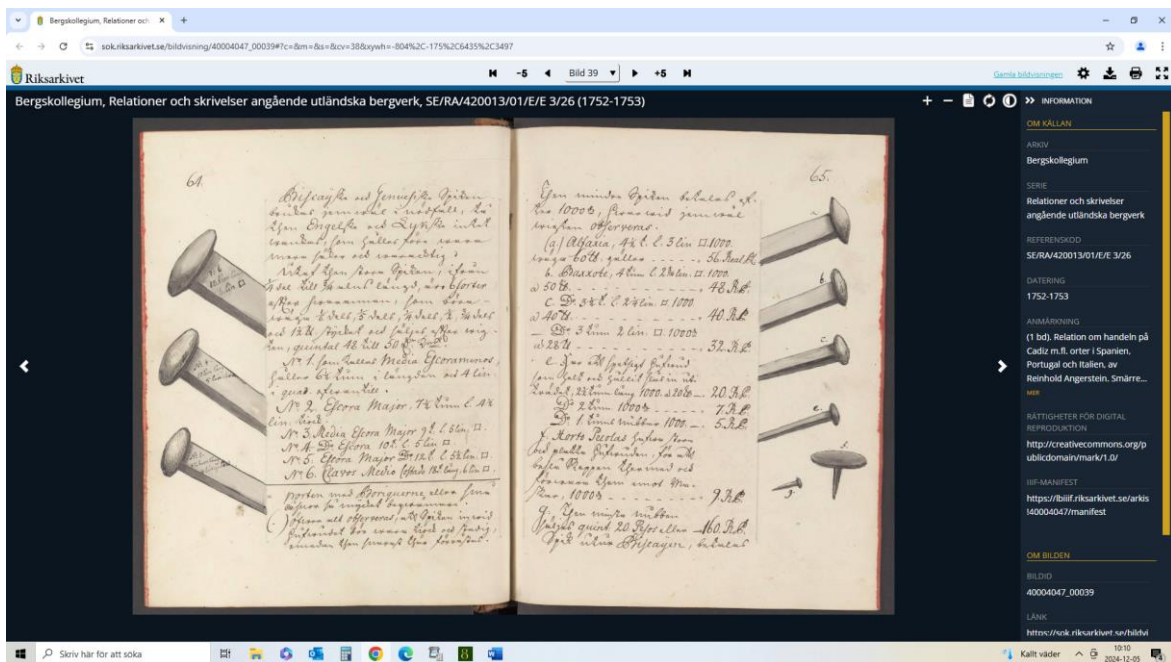
**RIKSARKIVET
DIT FRÄNSTA**

2022-04-12

OM KÄLLAN
ARKIV
Bergskollegium
SERIE
Relationer och skrivelser angående utländska bergverk
REFERENSKOD
SE/RA/420013/01/E/E 3/27
DATERING
1758
ANMÄRKNING
(1 bd). Relation om järnverken på bägge sidor Rhenströmmen (från Bodensee i Schweiz till Koblenz i Tyskland) och...
RÄTTIGHETER FÖR DIGITAL REPRODUKTION
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>
IIF-MANIFEST
<https://bibl.riksarkivet.se/arkiv/40004048/manifest>
OM BILDEN
BILDID
40004048_00001
LÄNK
https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/40004048_00001

Och här är spiken

https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/40004047_00039

Nya medlemmar:

Mailis Prins	Tullinge
Rut Marie Gauffin	Tumba
Elisabet Wagner Hessel	Huddinge
Berit Comstedt	Huddinge
Carin Nilsson	Tullinge
Sara Nilsson	Tullinge

Välkomna till vår förening och vi hoppas att ni ska trivas hos oss.

Bra att veta från Sveriges Släktforskarförbund:

Medlemsrabatt på Sveriges dödbok och Släkthistoriskt Forum

Nytt år innebär ny föreningskod som ger alla medlemmar i en släktforskarförening 100 kronor rabatt på valfri prenumeration eller abonnemang på Rötter, inklusive Sveriges dödbok webb.

Här nedanför ser du rabattkoden som gäller för prenumerationer som påbörjas under år 2025. Den nya koden kan användas från och med nu.

Se ”Prenumerationer och abonnemang” för att se alla prenumerationer och abonnemang som koden ger rabatt på.

Rabattkod för Botvidsbygdens Släktforskarförening: ODGR25

Rabattkoden gäller en gång per person och är giltig till den 31/12 2025.

Så använder du koden

- Logga in på Rötter och gå till Rötters prenumerationsida rotter.se/prenumerationer
- Välj prenumeration.
- Vid betalningsinformation: fyll i rabattkoden och slutför ditt köp, nu med 100 kr rabatt.

Observera att du måste vara inloggad på Rötter för att rabatten ska kunna dras.

Nytt år – nya projekt!

När julfriden väl har sänkt sig över oss får ni här något annat att tänka på. Under det gångna året har jag fått några idéer om nya verksamheter i vår förening.

- Ett tips från en annan förening är att starta ett slags läsgrupp. Där hade man gått vidare från övningar i att över huvud taget kunna läsa äldre skrift, till att tillsammans försöka ta sig igenom allt äldre dokument. Alla kan bidra med texter som man gått bet på och så försöker vi tillsammans lösa och läsa dem. Till exempel finns ju de dagböcker som en viss herr Angerstein skrev och som Karin Borgkvist Ljung pratade om på senaste medlemsträffen.
- En annan idé grundar sig i ett kommande medlemsmöte under våren som handlar om likpredikningar. Susanne Tienken kommer till oss och berättar om dessa. I samband med att vi bokade in henne fick vi frågan om vi skulle vilja hjälpa henne. Hon leder ett projekt där man med AI-teknik ska läsa in och digitalisera likpredikningar. Efter att AI gjort sitt behöver de här texterna korrekturläsas. Till exempel kan namn på personer och orter vara svåra att maskintolka. Projektet använder sig av Transkribus och originaltexterna är tryckta i frakturstil.

Jag hoppas och tror att det finns många i vår förening som tycker att det här verkar spännande. Skicka ett mejl till info@botvid.org och anmäl ditt intresse så återkommer vi i styrelsen när det finns möjlighet att gå vidare med de här idéerna.

Carin

4. §. Nu går en eller flere, hem til annan, och vilja honom, eller them, som i hans gård åro, skada gidra; åntå at the ej gitta; bôte tå hwar för sig fyratijo daler, för hemgång. Slå the och något sönder, eller förderfwa; gålden skadan åter.

Exempel på frakturstil från Rötter

Vårterminen börjar med ett föredrag onsdagen den 19 februari kl 19.00 i Seniorhuset.

Vi får lyssna på professor Johanna Sköld tala om ”Obemärkta barn. Hur man kunde föda barn obemärkt”. Hur ogifta kvinnor födde barn anonymt; barn utanför äktenskapet.

Forskarrummet för vårterminen:

OBS! Ny tid för forskarrummet på **måndagar är kl 13-16.**

Nytt är också att vi vid första forskarrummet för månaden kommer att börja med ett miniföredrag på 15-20 minuter om något ämne som anknyter till släktforskningen.

Ämnet på föredraget kommer att annonseras på hemsidan veckan före aktuellt datum.

Föredragen kommer att ske måndagarna den 10 februari, 10 mars, 7 april och 12 maj.

Även på onsdagskvällarna kommer det att bli föredrag: onsdag 5 februari och onsdagen den 2 april.

Vi hoppas att dessa miniföredrag ska kunna bli en liten inspiration i forskningen.

Dagar då vi har forskarrummet öppet:

Måndagar kl 13-16: 27 jan, 10 febr, 17 febr, 24 febr, 10 mars, 17 mars, 24 mars, 7 april, 14 april, 28 april, 12 maj.

Onsdagar kl 18-21: 5 febr, 5 mars, 2 april, 7 maj.

Anmälan till forskning@botvid.org senast kl 10 den aktuella dagen, men gärna tidigare.

Invänta sedan svar på att anmälan är mottagen innan du ger dig i väg.

Du är också välkommen även om du inte har något ”problem” som måste lösas. Kom och sitt och prata en stund eller titta i någon av våra böcker i biblioteket. Det går också bra att låna hem och läsa. OBS! att du inte kan komma spontant, utan vi behöver en anmälan.

Vi önskar alla våra medlemmar och läsare en riktigt
GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR.

